

26. rujna 2025.

broj 214 – 215

KU ZI S?! LIST ZA MLADU

8

GLAZBA
YOUNG IN CAGE

9

PREDSTAVLJAMO
NOVI GIMNAZIJSKI ODJEL

14

ANKETA
KAKO STE PROVELI LJETO?

18

PSIHOLOGIJA
SISTEM UČENJA KOJI RADI ZA TEBE

FOTO MJESECA

Običaj priskakanja vatre
na svetoga Ivana Cvitnjaka

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Preradovićeve 11

24000 Subotica

Za nakladnika: Karolina Bašić

Glavna i odgovorna urednica: Zlata Vasiljević

Urednica izdanja: Kristina Ivković Ivandekić

Suradnici: Lucija Horvacki,

Katarina Ivanković Radaković,

Josipa Dulić, Milijana Nimčević

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,

Jelena Ademi

E-mail: casopis.kuzis@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Rotografika d. o. o., Subotica

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Od ljeta do novih izazova

Draga naša *Kužiš?!* družino,

Kao što već dobro znate – kad nema škole, nema ni *Kužiša?!* Ljetna stanka je iza nas, a nadamo se da ste se i vi uspjeli napuniti pozitivnom energijom, odmoriti i stvoriti uspomene koje ćete dugo pamtit. Nekima je ovo ljeto donijelo putovanja, drugima druženja, nova iskustva i poznanstva, a poneki od vas svoje su doživljaje podijelili upravo u ovome broju, pa ćete na stranicama koje slijede moći otkriti kako su mladi iz hrvatske zajednice proveli svoje ljeto.

No, sada ponovno krećemo – škola je tu, raspored je pun novih obveza, a pred nama su izazovi koje svaka nova jesen donosi. Srednjoškolci već marljivo usklađuju učenje, aktivnosti i druženja, dok pojedini studenti na fakultetima prolaze kroz kompliciran period (koji traje već skoro godinu dana). Situacija se, kako znamo, razlikuje od fakulteta do fakulteta, a mnogima su ostali kratki rokovi koji produžuju ispitno razdoblje i pretvaraju ga u neprekidni izazov. Upravo zato u rubrici *Psihologija* donosimo tekst *Sistem učenja koji stvarno radi za tebe* jer znamo koliko je dosljednost ključna za uspjeh i mirnoću uma.

Kada je riječ o srednjoškolcima, ovog rujna upisan je do sada najveći broj učenika u hrvatske odjele u srednjim školama Subotici – čak 66 prvaka sjelo je u klupe Gimnazije *Svetozar Marković*, Politehničke i Medicinske škole. U ovome broju predstavljamo prvi razred Gimnazije, a već u idućem imat ćete priliku upoznati i učenike drugih škola.

Ljeto je, naravno, donijelo i pregršt događanja. Mladi su imali ispunjen program – druženja, radionice, susrete i putovanja. Na narednim stranicama donosimo kratak pregled dijela događaja koji su se odvijali dok je *Kužiš?!* bio na odmoru. Njihovi osmijesi, energija i radost koja se jasno vidi i na fotografijama dokaz su da se vrijedilo potruditi i da aktivnosti koje su im namijenjene uvijek pronađu put do srca mladih. Ako ste nas pratili na Instagramu, zasigurno ste već osjetili barem dio te atmosfere.

Iako pišemo još uvijek u sunčanom raspoloženju, svjesni smo da će nas već sljedeći broj dočekati u nešto hladnijim, možda i kišovitim danima. Zato uživajte u posljednjim toplim trenucima rujna, pronađite vremena za sebe, ali i za druge, budite hrabri u novim izazovima – i čitajte nas, jer *Kužiš* je opet s vama.

Ljeto i mjesec za nama

Uručeno 106 stipendija za studente u Srbiji

U povodu praznika hrvatske zajednice – Dana rođenja biskupa **Ivana Antunovića**, 17. lipnja svečano su potpisani ugovori za stipendiranje studenata, pripadnika hrvatske zajednice koji žive i studiraju u Srbiji. Riječ je o natječaju Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske na kojem je stipendije ostvarilo 106 studenata iz Srbije. Iznos stipendije je 175 eura mjesečno (ukupno deset mjeseci).

Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** navela je kako je ovo druga godina za redom da Hrvatska stipendira i Hrvate koji studiraju u Srbiji. Jedan od dobitnika stipendije **Matija Šeremet** iz Šida istakao je kako studentima znači ovakva vrsta financijske potpore.

»Čast mi je što mogu zahvaliti se u ime svih dobitnika stipendija. Drago mi je da je Hrvatska prepoznala potrebu pomoći svima nama ovdje. Studiram na trećoj godina Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu, podrijetlom sam iz Šida, stipendija mi je izuzetno značajna i nadam se kako će se ova praksa potpore nastaviti i u budućnosti«, kazao je Matija.

Nagrade povodom kviza *Mreža čitanja*

Svečana podjela nagrada i diploma srednjoškolicima koji su sudjelovali na kvizu znanja i kreativnosti *Mreža čitanja* održana je 20. lipnja u Hrvatskom domu – Matici. Programom je obilježen završetak sezone ovog kviza koji obuhvaća dvije kategorije – online test znanja i multimedijski uradak.

Subotički srednjoškolci koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku već devet godina uključuju se u ovaj projekt za poticanje čitanja i na njemu ostvaruju zapažene rezultate. **Bernadica Ivanković** naglasila je kako je i ove godine zainteresiranost srednjoškolaca za sudjelovanje u kvizu velika.

»Natjecanje ima školsku, regionalnu i nacionalnu razinu. Ove godine u Hrvatskoj je sudjelovalo 684 učenika, a iz Subotice, iz tri srednje škole gdje se nastava odvija na hrvatskom jeziku, sudjelovalo je 36 učenika. Na nacionalnu razinu plasiralo se oko 300 učenika, a među njima i četvero naših učenika iz Srednje medicinske škole. Za ovu izazovnu godinu to je više nego zadovoljavajući rezultat. Posebno smo sretni da smo ove godine imali temu 'U mreži prijateljstva'. Čitali smo tri dobra naslova koja su sad u vlasništvu Gradske knjižnice i dostupni su za čitanje drugim učenicima i građanima. Drago mi je da ne jenjava zainteresiranost za čitanje jer vjerujemo da mladi koji čitaju postaju ljudi koji misle«, navela je Ivanković.

Projekt se realizira u organizaciji Hrvatske mreže školskih knjižničara, a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica u suradnji s NIU *Hrvatska riječ* koji su pripremili darove za učenike iz Gimnazije *Svetozar Marković*, Srednje medicinske škole i Politehničke škole.

Ljetna škola na Cresu

Ljetna škola hrvatskog jezika, kulture i duhovnosti održana je na otoku Cresu u organizaciji udruge

Naša djeca. U sedmodnevni program od 25. lipnja do 2. srpnja uključilo se 58 sudionika, učenika srednjih i osnovnih škola u Subotici i Somboru koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku s njihovim voditeljima i roditeljima.

»Osim tri spomenuta segmenta (jezika, kulture i duhovnosti) djeca i mladi imali su priliku za kupanje, druženje, upoznavanje, šetnju, sportske aktivnosti, igru... Sedam dana zajedničkog života donosi razne izazove, ali i mogućnost za bolje upoznavanje te trajno prijateljstvo. I ovoga puta posjetili smo muzej *Apoksiomena* na Malom Lošinj. Po povratku svojim domovima svratili smo u svetište Majke Božje Trsatske na Trsat, gdje smo svetom misom zahvalili za zajedništvo proteklih dana, za zdravlje sudionika i molili na razne nakane«, rekla je **Željka Vukov**, predsjednica udruge *Naša djeca*.

Titula prve pratilje

Predstavница HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora **Ivana Paštrović** osvojila je titulu prve pratilje na 12. Reviji tradicijske odjeće i izboru za najljepšu Hrvaticu izvan Hrvatske 6. srpnja u Tomislavgradu. Ivana je na reviji nosila repliku bunjevačkog ruva s cvijetom od slame u kosi, koju je nosila prošle godine na 90. *Dužionici* u Somboru.

Veliko finale 12. Revije tradicijske odjeće i izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Hrvatske, održano je u Tomislavgradu na prepunom Trgu

gange i hajdučke družine. Među 16 djevojaka koje su pristigle iz cijeloga svijeta, stručni žiri proglasio je **Marinu Jurić** iz Bosne i Hercegovine pobjednicom izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Hrvatske, dok je druga pratilja **Leona Puškarić** iz Norveške. **Marina Jurić** iz Odžaka, kući se vraća i s

titulom miss fotogeničnosti. Hrvati iz Srbije imali su dvije predstavnice: uz Ivanu Paštrović natjecala se i **Ana Rukavina** iz Subotice.

Seminar bunjevačkog stvaralaštva

U organizaciji HKPD-a *Matija Gubec* u Tavankutu je od 7. do 12. srpnja održan XIV. Seminar bunjevačkog stvaralaštva. Seminar je na autentičnoj lokaciji baštinka tradicijske kulture bunjevačkih Hr-

vata okupio 53 polaznika iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slovenije i Njemačke. Seminar je obuhvaćao tri područja: ples, tamburašku glazbu i tradicijske vještine – izradu predmeta od slame, osiguravajući polaznicima praktična i teorijska znanja. Ovgodišnja središnja tema je bila običaj *kraljica*.

Voditelj seminara je **Ivica Dulić**, koji je vodio i najbrojniju sekciju plesa.

»Seminari uvijek okupljaju polaznike različitih uzrasnih skupina i interesiranja. Možemo reći da smo zadovoljni odzivom, iako je nekoliko polaznika iz Hrvatske otkazalo sudjelovanje zbog mjera koje je preporučilo njihovo Ministarstvo vanjskih poslova. Neki od polaznika bili su tu već ranije, nekima je ovo prvi put. Ciklus tema mijenja se svake četiri godine, osim *kraljica* tu su *dužijanica*, prelo i svatovski običaji. Neki od polaznika žele proći cijeli ciklus, odnosno sve četiri teme. Temu *kraljica* obrađujemo priređujući scenski prikaz 'kola na Dove', gdje prvo imamo *kraljice* sa svojim 'pismama', a onda slijede i drugi plesovi, kola i pjesme bunjevačkih Hrvata. Plesača je 27, tamburaša 20 dok u sekciji slamarstva imamo sedam polaznika«, rekao je Dulić.

Ljetni oratorij

Deveti Ljetni oratorij sredinom srpnja priveden je kraju zajedničkom svetom misom svih sudionika,

animatora, voditelja i roditelja. I ove godine sve ih je okupio don Bosco, ali i Gospa Bunarička gdje su pet dana proveli u zajedništvu, molitvi, igri, katehezi, brojnim radionicama, izazovima... Kako je rekla voditeljica Subotičkog oratorija **Vedrana Cvijin** ove godine je na oratoriju bilo 170 djece, a sve njih u svakom momentu pratili su brojni animatori.

Novina je što su ove godine imali i salezijance iz Zagreba. Uz Vedranu, voditelji Ljetnog oratorija ove su godine bili i **David Šarčević** i **Teo Margetić**, koji su imali zadaću sve ispratiti, organizirati i po potrebi prilagoditi vremenskim uvjetima. Kako je Teo Margetić rekao, sve to bilo je izazovno, osobito jer je prvi puta bio u ovoj ulozi, ali su sve uspjeli odraditi i uspješno oratorij prvesti kraju.

Uz boravak na Biskupijskom svetištu, jedan dan su zbog kiše bili i u dvorani Tehničke škole **Ivan Sarić**. Za svu djecu bio je organiziran i prijevoz, i to iz subotičkih župa sv. Rok, sv. Juraj, Marija Majka Crkve, Uskrsnuće Isusovo, sv. Terezija Avilska, te iz okolnih mjesta: Đurđin, Žednik, Tavankut, Mala Bosna, Bajmak i Čantavirski put. Osim onih »domaćih« sudionika, na ovogodišnjem oratoriju bilo je i djece i mladih iz Hrvatske.

Oratorij je trajao pet dana, od 7. do 11. srpnja, a svi oni bili su okupljeni oko ovogodišnjeg gesla »Budite u nadi radosni«.

Natjecanje u pucanju bičevima

Švigari su po Đurđinu pucali 19. srpnja, točnije na njivi pokraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu, gdje je održano Natjecanje u pucanju bičevima.

Natjecatelji su bili podijeljeni po uzrasnim kategorijama. U kategoriji od 17 i više godina natjecalo se njih 11: I. mjesto pripalo je **Marku Tikvickom**, II. mjesto je osvojio **Mario Kujundžić**, a III. mjesto **Pavle Tumbas**. U kategoriji od 11 do 16 godina natjecalo se 13 natjecatelja, a I. mjesto osvojio je **Marijan Tonković**, II. mjesto **Mihajlo Trkulja** i III. mjesto **Nikola Ivanković Radak**. Najmlađa kategorija – do 10 godina imala je svega tri natjecatelja, a I. mjesto pripalo je **Mateju Tonkoviću**, II. **Mariju Romaku** i III. **Ivanu Vukovu**. Uz sve njih natjecale su se i četiri

cure, a I. mjesto osvojila je **Lena Crnković**, II. **Josipa Ivanković Radak** i III. mjesto pripalo je **Martini Tikvicki**.

Organizatori ovog natjecanja, UBH *Dužijanica* osigurali su za sve natjecatelje majicu, zahvalnicu i medalju, a oni najbolji dobili su i pokal. Svaki sudionik donosi vlastiti bič i ima svoju tehniku, ali ipak ocjenjuje se čiji švigar najviše pukne, za djecu u 20 sekundi, odnosno za odrasle u 30 sekundi. Uz natjecanje i navijanje, zainteresirani su mogli i kupiti bičeve, a nije izostala ni gastronomska ponuda: *mašćom kruva*, a poslije i gra(h).

Mladi Srijemci na ljetnom oratoriju

Na otoku Šipanu, biseru Elafitskih otoka kraj Dubrovnika, od 16. do 23. kolovoza održan je ljetni oratorij za 45 djece i mladih iz župa Beška, Maradik i Lačarak (Srijemska biskupija). Uz pomoć animatora iz Subotice i pratnju svojih župnika, mladi su dane

provodili u molitvi, katehezama, pjesmi, igrama i kupanju, a večeri u zajedničkim druženjima, »šetajućoj krunici« i euharistijskom klanjanju.

Posebna iskustva obilježila su ovaj kamp: prvi susreti s morem, zajedničko kuhanje i služenje, življenje bez mobitela te otkrivanje radosti jednostavnog zajedništva. Oratorij je bio prigoda za rast u vjeri, zahvalnosti i odgovornosti, a domaćini sa Šipana nesebično su ih darivali plodovima zemlje i mora.

Čikerijada

U malom mjestu nadomak Subotice, uz samu granicu s Mađarskom – na Čikeriji je 23. kolovoza održana još jedna, četvrta po redu (obnovljena) *Čikerijada*. I ove godine zahvaljujući svećenicima Subotičke biskupije vlč. **Tomislavu Vojniću Mijatovu** i vlč. **Vinku Cvijinu** održan je ovaj duhovno-zabavni susret koji okuplja djecu i mlade da u zajedniš-

tvu na kvalitetan način provedu dan u čikerijanskoj šumi.

Specifičnost ovog susreta je to što velika većina sudionika dolazi biciklima. Tako su oni iz Subotice, imali nešto dulji put nego djeca iz Tavankuta, Male Bosne, Mirgeša i drugih okolnih mjesta, a bilo je i onih koji nisu baš mogli doći biciklami – gosti iz Hrvatske. Kao i ranijih godina, kraj križa na Čikeriji služena je sveta misa koju je predvodio vlč. Cvijin, dok je vlč. Vojnić Mijatov bio na raspolaganju za svetu ispovijed.

Stotinjak djece i mladih koji su se okupili imali su uz svetu misu i prigodan program: brojne sportske aktivnosti, društvene igre, vožnju *špediterom* kroz Čikerijansku šumu, vodene igre koje su mnogima bile omiljene, igre »bez granice« te zajednički ručak.

Svečani prijam za prvaše srednjoškolce

Dvorište Hrvatskog doma – Matice početkom rujna bilo je puno jer su srednjoškolci koji su odabrali hrvatske odjele imali svoj svečani prijem. Među njima je i **Ivan Kolar** iz Donjeg Tavankuta, koji je završio Osnovnu školu *Matija Gubec* također u hrvatskom odjelu.

»Odlučio sam ostati u nastavi na hrvatskom i zanima me fotografija. Imam do sada pozitivno iskustvo iz osnovne škole. Planiram upisati kasnije Poljoprivredni fakultet u Osijeku«, kaže Ivan.

Po riječima predsjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasne Vojnić** u srednjim školama upisan je do sada najveći broj učenika – ove godine u tri škole sjest će ukupno 66 prvaša.

»I danas se možemo radovati. Jako nam je drago da je obrazovanje na hrvatskom jeziku u srednjim školama već devetnaesta generacija u Gimnaziji, šesnaesta u Politehničkoj školi i osma generacija u Medicinskoj školi. Još bolje je to što broj kontinuirano raste. Ove godine imamo 231 učenika ukupno u sve ove tri srednje škole i to je do sada najveći broj. Sigurni smo da će i sljedeće godine biti još veći broj učenika jer je interes velik. Srednje škole upisuju dosta i onih učenika koji nisu u osnovnoj školi pohađali nastavu na hrvatskom. Velika je zainteresiranost za Medicinsku školu, također je velika generacija u Gimnaziji, a u Politehničkoj uvijek budu različiti smjerovi i to je dobro da imamo različitost i da učenici na kraju osmog razreda imaju veći izbor«, naglasila je Vojnić.

Srednjoškolci u posjetu Osijeku

Učenici trećih i četvrtih razreda Gimnazije *Svetozar Marković*, Srednje medicinske škole i Politehničke škole, koji nastavu pohađaju na hrvatskom

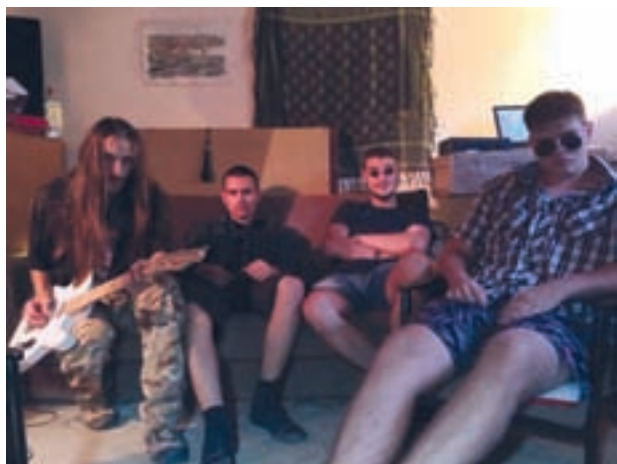

jeziku, u prvoj polovici rujna proveli su bogat i nezaboravan dan u Osijeku. Tijekom izleta posjetili su Fakultet odgojnih i obrazovnih znanosti gdje ih je dočekala dekanica **Emina Berbić Kolar**. Nakon toga razgledali su znamenitosti grada te se družili s gimnazijalcima iz Vinkovaca u okviru prekogranične suradnje. Dan je zaključen u Hrvatskom narodnom kazalištu Osijek uz predstavu *Bili smo....* Poseban dojam ostavio je susret i zajedničko fotografiranje s glumačkom postavom nakon izvedbe.

Mladi bend iz Sonte koji grunge vraća na scenu

Nakon ljetne stanke vraćamo se novostima iz svijeta glazbe. Mnogi su glazbenici imali uspješnu ljetnu sezonu, a neki su ovoga ljeta ostvarili i svoje prve nastupe. Među njima su i mladi članovi benda *Young in Cage* – **Branko Vidaković** (vokal), **Patrik Čoban** (bubnjevi), **Robert Čoban** (gitarar) i **Alen Ivankov** (bas gitara). Ovi su se momci ove godine okupili i počeli svirati, a početkom rujna održali su svoj prvi nastup u Domu kulture u Sonti.

8

Istaknuli su da su vrlo zadovoljni prvim nastupom – publika i atmosfera bili su na visokoj razini. Veseli ih nastavak glazbenog puta te već planiraju nove nastupe za iduću godinu. Bend *Young in Cage* svira grunge i rock glazbu (podžanr alternativnog rocka koji spaja elemente punka i heavy metala), izvodeći pjesme bendova poput *Alice in Chains* i *Nirvane*, a u budućnosti planiraju stvarati i vlastite autorske pjesme.

KUŽIŠ?! Predstavite nam se – tko je sve dio benda *Young in Cage*, koliko dugo svirate zajedno i kako biste sami opisali svoj zvuk?

Članovi benda su Robert Čoban, Patrik Čoban, Alen Ivankov i Branko Vidaković. Kao grupa sviramo oko godinu dana. Patrik i Alen činili su prvu postavu benda, a kasnije su se pridružili Branko i Robert. Od tada zajedno vježbamo i sviramo pjesme koje nam se sviđaju, u žanru grungea i rocka.

KUŽIŠ?! Koje značenje nosi naziv vašeg benda?

Naziv našeg benda nema posebno značenje – jednostavno nam se svidio i zato smo ga odabrali.

KUŽIŠ?! Koji su bendovi na vašem repertoaru i što vas inspirira u sviranju tog žanra?

Privukla nas je melodija i tehnika sviranja koja žanr grunge, podžanr rocka čini zabavnim i izazovnim. Najviše izvodimo pjesme bendova poput *Alice in Chains* i *Nirvane*.

KUŽIŠ?! Nedavno ste imali svoj prvi nastup u dvorištu Doma kulture u Sonti. Kako ste zadovoljni tim nastupom i, ono najvažnije, je li publika bila zadovoljna?

Naš prvi nastup prošao je odlično! Došlo je više od stotinu ljudi i naša očekivanja su u potpunosti nadmašena. Prezadovoljni smo! Atmosfera je bila opuštena, a publika sjajna – vjerujemo da su se dobro zabavili i uživali u glazbi.

KUŽIŠ?! Gdje i kada ćemo ponovno moći čuti *Young in Cage*? Planirate li uskoro nove nastupe?

Ove godine nemamo novih nastupa u planu, ali iduće godine svakako planiramo više svirki. Trenutačno se pripremamo kroz probe.

KUŽIŠ?! Planirate li se okušati i u pisanju vlastitih pjesama?

Da, definitivno! Planiramo raditi na vlastitim autorskim pjesmama koje neće biti prazne, već s dušom i porukom – baš poput onih koje sada sviramo.

KUŽIŠ?! Za kraj, recite nam što slušate posljednjih dana i što biste preporučili našim čitateljima?

Preporučili bismo da poslušaju neke od narednih pjesama: Pearl Jam – *Even Flow*, Soundgarden – *Black Hole Sun*, Alice in Chains – *It Ain't Like That* i Nirvana – *Lithium*.

Katarina Ivanković Radaković

Foto: CEKOS

Nove klupe, novi profesori i nova prijateljstva

Početkom nove školske godine mnogi učenici prvi put sjedaju u srednjoškolske klupe, gdje ih očekuju novi ljudi, predmeti, profesori, kao i mnoštvo novih uspomena. U novom izdanju našeg lista odlučili smo vam predstaviti prvake Gimnazije Svetozar Marković koji su upisali opći smjer na hrvatskom nastavnom jeziku. Ovogodišnji 1. f broji 16 učenika, devet djevojaka i sedam mladića. Većina njih dolazi iz gradskih osnovnih škola, dok jedna učenica dolazi iz škole Matija Gubec u Tavankutu.

Razrednik im je profesor **Slavko Benčik**.

»S početkom školske godine moja su očekivanja, ali i želja, da se učenici što prije i što bolje naviknu i prilagode novim uvjetima školovanja koje neminovno donosi prelazak iz osnovne u srednju školu. Zatim da redovito i savjesno izvršavaju svoje školske i domaće obveze, a vrijeme će pokazati u kojoj su mjeri u tome uspjeli. Dugoročno gledano, očekivanja mi nisu mala jer smatram da svatko od njih posjeduje značajan potencijal koji trebaju aktivirati i iskoristiti na najbolji mogući način. Svaka generacija učenika je priča za sebe i na određeni način posebna i neponovljiva, pa se već na početku našeg srednjoškolskog putovanja može naslutiti da će i ova generacija imati mnogo zanimljivih priča. Gledajući tehnički i statistički, evidentno je povećanje broja učenika u odjelu u odnosu na moje maturante koji su prije nekoliko mjeseci završili školu, što također daje novu dimenziju ovoj avanturi«, kazao je Benčik.

Zanimljivo i zahtjevno

Razgovarali smo i s nekoliko učenika 1. f odjela koji su podijelili svoja iskustva i razloge zbog kojih su odlučili upisati ovaj smjer. Prvi među njima bio je **Pavao Huska**. Na pitanje koja su mu očekivanja od škole i smjera Pavao je rekao kako očekuje da će biti i zanimljivo i zahtjevno, ali upravo je to i razlog zbog kojega je upisao opći smjer. Dodao je da su mu zasad najdraži predmeti njemački jezik i biologija, ponajviše zbog profesora.

»Čekao sam početak školske godine zbog društva i zbog nove škole. Zasad poznajem nekoliko druga iz razreda od ranije«, naveo je Pavao.

Stara i nova poznanstva

Svoja iskustva podijelila je i **Marta Sudarević**, koja se nada da će se uspješno prilagoditi novom škol-

skom okruženju, steći nova znanja i vještine te postići što bolje ocjene.

»lako sam u početku imala drugačije planove i nisam razmišljala o tome da upišem hrvatski odjel, vremenom sam shvatila da bi mi to moglo donijeti više prilika i bolje usavršavanje jezika. Većinu učenika iz novog odjela znala sam i ranije, pa mi nije bilo teško uklopiti se s njima«, istakla je Marta i dodala kako su joj zasad najzanimljiviji predmeti biologija i latinski.

Novo i nezaboravno razdoblje

Martina Tikvicki podijelila je s nama svoje uzbuđenje zbog novog razdoblja života istaknuvši da vjeruje kako će upravo to biti jedno od najljepših.

»Htjela sam upisati ovaj odjel najviše zato što je na hrvatskom nastavnom jeziku, a bila sam sigurna da će ondje biti i dobro društvo i dobri profesori. Prije početka školske godine bila sam jako uzbuđena i nestrpljivo sam iščekivala prvi dan. Pričala sam i s nekima koji su prethodnih godina upisali isti smjer i rekli su da im se jako svidjelo, pa sam i ja bila znatiželjna vidjeti kako će to izgledati«, navela je Martina.

Ona je dodala kako u novom odjelu ima nekoliko kolega koje poznaje iz osnovne škole i crkve te kako joj zasad svi predmeti izgledaju vrlo zanimljivo.

Lucija Horvacki

Mjesto za savjet, usmjerjenje i podršku

»Karijera se ne gradi preko noći, ali svaki mali korak pravi ogromnu razliku. Tvoj put ne mora izgledati kao tuđi, i to je u redu«, kaže Andrea Darabašić

U moru izazova na tržištu rada u Srbiji mladi se često suočavaju s pitanjem gdje pronaći prave informacije o karijeri? Istraživanja pokazuju da čak 60% ljudi radi van svoje struke, dok gotovo 40% mladih osjeća potrebu za dodatnim karijernim savjetovanjem. Upravo iz tog razloga nastala je platforma *Career Launch* – prvi besplatni online karijerni centar u Srbiji.

Razgovarali smo s timom koji stoji iza ove inicijative o tome zašto su odlučili pokrenuti ovakav projekt, kako funkcionira i kakve promjene žele donijeti. Posebice nam je drago što iza ove uspješne ideje stoji naša dugogodišnja suradnica **Andrea Darabašić** koja je ostavila trag u *Kužišu?!* svojim vrijednim radom i mnogobrojnim tekstovima. U nastavku donosimo intervju u kojem Andrea i njezin tim govore o motivima, izazovima i viziji platforme *Career Launch*.

KUŽIŠ?!: Kako je nastala ideja za pokretanje *Career Launcha* i što vas je najviše motiviralo?

Ideja je nastala iz osobnog iskustva. Svi mi iz tima prošli smo kroz istu konfuziju – završavali smo fakultete, imali po koji volonterski ili honorarni posao, ali nitko nas zapravo nije učio kako da pronađemo svoj put na tržištu rada. Vidjeli smo koliko mladima nedostaje podrška, konkretni alati i informacije. Najveća motivacija bila je želja da napravimo ono što je nama falilo – mjesto gdje možeš dobiti karijerni savjet, usmjerjenje i podršku bez plaćanja i poznanstava.

KUŽIŠ?!: Kazali ste kako je *Career Launch* misija, a ne samo posao. Što to točno znači?

Nama ovo nije projekt koji radimo zbog profita. *Career Launch* je misija jer mijenjamo način na koji mladi u Srbiji razmišljaju o karijeri. Naša vizija je da svaki student ili mlada osoba ima jednak pristup informacijama, mentorima i prilikama – bez obzira dolazi li iz Beograda, Niša ili malog mjesta. Radimo jer vjerujemo da karijerno usmjeravanje ne smije biti privilegij, nego pravo.

KUŽIŠ?!: Tko sve stoji iza *Career Launcha* i kako izgleda vaš tim?

Trenutno naša platforma okuplja tim posvećenih profesionalaca čija je misija da podrže mlade u razvoju ka-

rijiere. Naš tim čini 40 suradnika, svi su volonteri koji dolaze iz područja karijernog savjetovanja i ljudskih resursa. Ovi stručnjaci su srce naše platforme, jer upravo oni pružaju individualne sesije mladima, nudeći im personalizirane savjete i podršku. Kada govorimo o užem timu tu su Andrea Darabašić koja je inicirala projekt na osnovu svog dugogodišnjeg iskustva u području ljudskih resursa i karijernog savjetovanja.

Njena glavna uloga je razvoj poslovanja, a njeno iskustvo je bilo pokretačka snaga za stvaranje *Career Launcha*. **Stefan Stojanović** je zahvaljujući bogatom iskustvu u IT-u, operacijama i razvoju različitih platformi imao ključnu ulogu u provedbi čitavog projekta. **Andrea Stanišić** je koristeći se svojim iskustvom u marketingu i vanjskim komunikacijama razvila cjelokupni brend identitet *Career Launcha* i trenutno vodi naše društvene mreže. **Danica Stojićević** je ove godine preuzela koordinaciju sesija i samog karijernog savjetovanja, fokusirajući se na poboljšanje korisničkog iskustva.

KUŽIŠ?! Koji vas je podatak iz istraživanja najviše zabrinuo i potaknuo na akciju?

Najviše nas je pogodio podatak da 60% mladih u Srbiji ne radi u svojoj struci. Kada uđemo dublje u to, slika je još ozbiljnija – dio mladih ne zna kako uopće doći do posla, dio nije siguran želi li uopće raditi u području za koje se školovao, a veliki broj njih radi poslove koji ih ne zanimaju samo zato što nemaju bolju opciju. To jasno pokazuje da postoji ogroman jaz između obrazovanja, tržišta rada i potreba mladih – i upravo tu smo odlučili reagirati.

KUŽIŠ?! Što *Career Launch* konkretno nudi korisnicima?

Career Launch korisnicima pruža priliku da potpuno besplatno zakazuju »jedan na jedan« sesije s karijernim savjetnicima, bilo da im je potrebna pomoć oko pisanja CV-a, pripreme za intervju ili strateškog planiranja karijernog puta. Osim toga, tu je i pristup mentorima i stručnjacima iz HR-a i različitih industrija, koji s mladima dijele praktična znanja i iskustva. Platforma nudi i bogat izbor online resursa i alata – vodiče, vježbe, preporuke tečajeva i knjiga koje im mogu pomoći u razvijanju vještina. Konačno, *Career Launch* organizira i offline radionice i događaje, usmjerene na konkretne vještine tražene na tržištu rada, networking i direktno povezivanje s poslodavcima.

KUŽIŠ?! Koje su najveće prepreke s kojima ste se susreli u razvoju platforme i je li

se vaša ideja tijekom vremena mijenjala?

Najveći izazov bio je povjerenje – da mladi povjeruju da je ovakav program zaista besplatan i da im može pomoći. Također, trebalo je okupiti prave ljude – stručnjake spremne da volontiraju i prenesu znanje. Tijekom razvoja ideja se mijenjala: počeli smo od online sesija, a danas gradimo i offline događaje, suradnje sa sveučilištima, poslodavcima i izdavačima, jer smo shvatili da podrška mora biti šira i dostupna na više frontova.

KUŽIŠ?! Kako zamišljate *Career Launch* za pet godina?

Vidimo *Career Launch* kao regionalni karijerni centar, koji povezuje mlade, poslodavce i obrazovne institucije. Želimo da mladi iz Srbije, ali i iz regije, koriste platformu kao polaznu točku za sve odluke vezane za karijeru. Također, vidimo suradnje s kompanijama, sveučilištima i međunarodnim partnerima, uz stalan rast baze mentora i korisnika. Ukratko – želimo da *Career Launch* postane sinonim za podršku mladima na tržištu rada.

KUŽIŠ?! Koja bi bila vaša glavna poruka mladima koji su na početku svoje karijere ili se trenutno osjećaju izgubljeno na svom karijernom putu?

Nisi sam/a i nije sramota ne znati kamo točno ideš. Većina nas je prolazila kroz isto. Najvažnije je da kreneš – istražuješ, testiraš različite opcije i pitaš za savjet. Karijera se ne gradi preko noći, ali svaki mali korak pravi ogromnu razliku. Tvoj put ne mora izgledati kao tuđi, i to je u redu.

KUŽIŠ?! Kako dobiti besplatan savjet za karijeru?

Career Launch nije samo platforma, već zajednica koja mijenja način na koji mladi u Srbiji ulaze na tržište rada. Karijera se zaista gradi korak po korak, a uz pravi savjet i podršku taj put postaje sigurniji i izvjesniji. Zato, ako si na početku karijere, ako se pitaš kojim putem krenuti ili jednostavno želiš provjeriti svoj CV i dobiti povratnu informaciju – posjeti www.careerlaunch.rs i isprobaj prvu besplatnu sesiju s karijernim savjetnikom.

Sara Žurovski
Foto: privatna arhiva

Nova generacija srednjoškolaca

Putovanja i nezaboravna druženja

Kako polako dolazi vrijeme vraćanja u školske klupe i selidbe studenata u svoje studentske gradove vadimo svoje jesenske dukserice, a od ljeta se opraštamo pomalo tužni, no s punim srcima uspomena i punim galerijama fotografija koje će nas uvijek podsjećati na tople mjesece iza nas. Naši mladi srednjoškolci i studenti ovo su ljeto, kao i uvijek, u potpunosti ispunili putovanjima, iskustvima i radošću. Šestero naših srednjoškolaca i studenata podijelili su s nama komadić svojih uspomena te se nadamo da ćete, kao i mi, uživati čitajući ih.

Nova životna etapa i upis fakulteta

Andrija Mandić, 19 godina:

»Najljepši trenutak ovog ljeta bio je kada sam upisao željeni fakultet. Zbog neizvjesnog stanja svaki trenutak za upis i prijemni bio je presudan i odluču-

jući. Nismo znali do samog kraja kada ćemo pisati prijemni, ali se na kraju sve dobro završilo. Ovoga ljeta još uvijek nisam nigdje putovao, ali sredinom rujna putujem u Tunis na more, koje već dugo čekam. Svako ljeto pokušavam što više iskoristiti za druženja i upoznavanja novih ljudi ili stjecanje novih iskustava. Ovoga ljeta često sam išao u šetnje po Paliću s prijateljima, posjećivali smo se međusobno kod kuće, a nekad smo odlazili i na bazene. Ovo ljeto ću pamtiti po velikoj promjeni u mom životu – prelasku iz srednje škole na fakultet, te po nezaboravnim rođendanima, druženjima i nekoliko putovanja«.

Vrijeme s obitelji, prijateljima i zvjezdanim nebom

Doris Buljovčić, 20 godina:

»Ovog ljeta najviše sam voljela provoditi vrijeme s mojim najbližima, uključujući obitelj i prijatelje. Išli bismo u šetnje, gledali filmove i uživali uz društvene igre dok je u pozadini svirala glazba. Najzanimljivije putovanje ovog ljeta bio mi je odlazak u Osijek s pri-

jateljem i druženje s kolegicama s fakulteta. Išli smo u šetnje uz Dravu, na popodnevne kave i radoznalo istraživali dijelove grada koje nikad nismo posjetili. Najljepši trenutak ljeta bio je na Paliću s prijateljima kada smo u mirnoj i spokojnoj noći na obali jezera promatrali vedro zvjezdano nebo i nestrpljivo čekali zvijezde padalice«.

Putovanja, oratoriji i nova prijateljstva

David Šarčević, 18 godina:

»Ovogodišnji ljetni raspust za mene je bio ispunjen putovanjima, druženjima i nezaboravnim iskustvima. Najljepši trenutak bio je odlazak u Postojnsku jamu u Sloveniju, gdje sam prvi put imao priliku vidjeti stoljetne stalagmite i stalaktite. Šetnja po Bledu i posjet Postojnskoj jami ostat će mi u posebnom sjećanju. Ove godine putovao sam dvaput. Prvo putovanje bilo je s mladima i djecom iz Srijemske bisku-

pije na otok Šipan kod Dubrovnika, gdje smo organizirali oratorij i zabavni program za djecu. Nakon toga, s animatorima iz subotičkog oratorija proveli smo tri dana u Splitu, a potom još tri dana u Sloveniji. Tijekom tih putovanja upoznao sam mnogo novih ljudi, ponajviše mladih i djece iz Srijemske biskupije, ali i nekoliko animatora iz Splitskog oratorija. Većinu ljeta posvetio sam druženjima i zajedničkim aktivnostima, a dio vremena uložio sam

u organiziranje ljetnog oratorija. Slobodno vrijeme najradije sam provodio u društvu uz razgovor i prijateljska okupljanja. Kada se osvrnem na cijeli raspust, ne bih mnogo toga mijenjao. Smatram da sam vrijeme proveo kvalitetno, okružen prijateljima i obitelji».

Ljeto ispunjeno putovanjima i lijepim dočecima

Lea Molnar, 16 godina:

»Ovo ljeto bilo je za mene veoma ispunjeno i uzbudljivo. Od dva mjeseca raspusta većinu sam provela putujući, ali i kada sam bila kod kuće, vrijeme je bilo doista sadržajno. Najdraži dio ljeta bio je boravak na otoku Šipanu, kamo smo kao animatori Su-

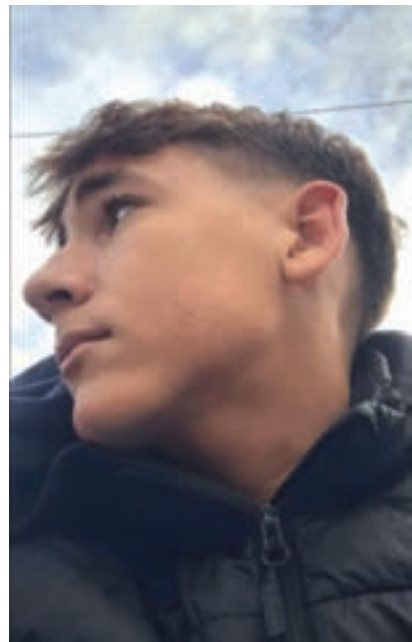

botičkog oratorija otputovali s djecom Srijemske biskupije. Ljudi koje sam upoznala, i mlađi i stariji, bili su divni i dragi. Ranije tog ljeta posjetila sam Cres, nije mi bio prvi put. Kao i dosad, ostavio je dobar dojam na moje prijatelje i mene. Zatim je uslijedio Šipan, a nakon njega putovanje u Split, pa potom na Bled. U Splitu smo bili smješteni u oratoriju gdje nas je dočekala lijepa dobrodošlica. Kasnije, na Bledu, ugostile su nas časne sestre i također nas srdačno primile. Uz prelijepi Bled posjetili smo i Bohinjsko jezero te Postojnsku jamu».

Koncerti, folklor i druženja s prijateljima

Borna Dulić, 15 godina:

»Najljepši trenutak ljeta bio je odlazak na koncert *Priljavog kazališta* s prijateljima u Crikvenici. Tijekom ljeta putovao sam na more s društvom u malo mjesto pored Rijeke zvano Selce, bio sam na smotri folkloru u Zagrebu s mojim HKPD-om *Matija Gubec*. Nisam proveo puno vremena kod kuće jer sam stalno imao planove s prijateljima ili sam bio negdje na putu. Upoznao sam nove ljude iz Hrvatske, Francuske i Makedonije kada smo bili na smotri folkloru. Drago mi je što i dalje imam kontakt s nekima od njih i vjerujem da ćemo se ponovno sresti. U slobodno vrijeme najviše sam se družio, osobito zato što nam je došao prijatelj iz Njemačke pa smo nastojali što više vremena provoditi s njim. Naravno, svirao sam, odlazio na treninge nogometa i folkloru. Siguran sam da sam ljeto proveo baš onako kako sam zamislio i čekao, tako da ništa ne bih mijenjao».

Posao, turizam i dragocjeno slobodno vrijeme

Marija Šarčević, 20 godina:

»Najljepši trenutak ljeta bio je odlazak na Korčulu s prijateljicama i cijeli dan proveden s njima. Ljeto sam provela na Pelješcu, gdje sam radila, ali sam dosta vremena provodila i u okolnim mjestima, a ne samo u mjestu gdje sam bila zaposlena. Upoznala sam mnogo novih ljudi – kako preko posla, tako i kroz nova prijateljstva s kolegama. Naučila sam dosta novih stvari o ljudima koje sam upoznala, ali i o turizmu. Nisam imala mnogo slobodnog vremena, ali ono što sam imala provodila sam na plaži s prijateljima i kolegama. Voljela bih da sam više vremena posvetila sebi i druženjima s prijateljima iz Subotice, no ljeto još nije gotovo pa imam vremena to popraviti».

Lucija Horvacki

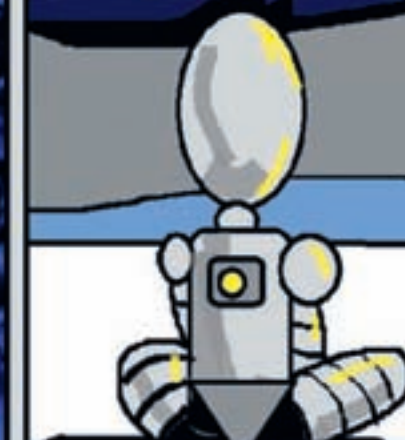
ROBOT ROY

SCENARIJ, CRTEŽ I DIGITALNA OBRADA: KRISTIJAN C. SEKULIĆ 2025

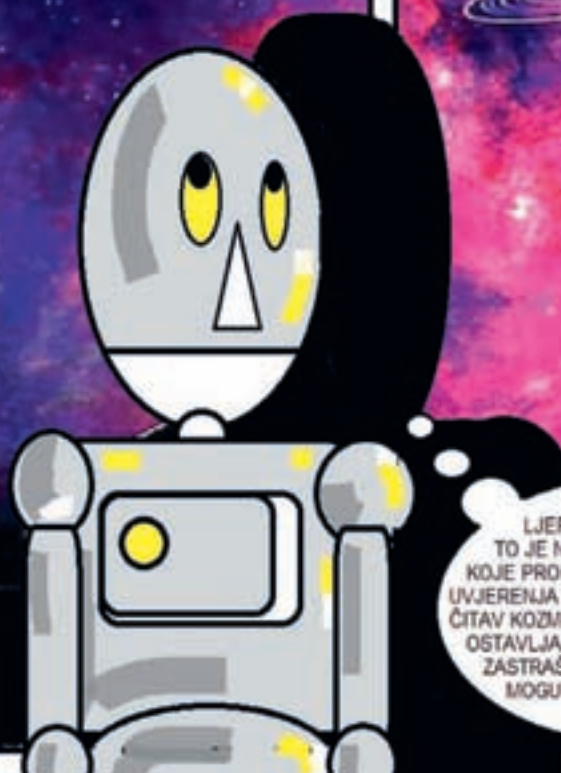
Smisao života

NEGDJE U PUSTINJI ARIZONE, ILI BAREM NEGDJE ŠTO SE NEKAD TAKO ZVALO PRIJE VELIKOG NUKLEARNOG RATA 2030. GODINE.

USPRKOS TOMU ŠTO POSTOJI TOČNO USTROJENI SUSTAV NEBESKIH TIJELA, ČINI SE DA SVEMIR FUNKCIONIRA NA PRINCIPU LIŠENOM OSOBNOSTI. SVAKO NEBESKO TIJELO U BITI JE POSLJEDICA KEMIJSKIH PROCESA, SPOJA ENERGIJE I MATERIJE. LJUDI SU SMATRALI DA U NJIMA NE POSTOJI DUŠA, DA SU SAMO MOGUĆI RESURSI.

VJEČNA POTREBA LJUDI ZA OSVAJANJEM NOVIH TERITORIJA, PLANETA SA POŽELJNIM RESURSIMA, BOGATIH DRAGOCJENIM MINERALIMA, BILI SU SAMO DIO GLOBALNE UTRKE U JACANJU KORPORACIJA KOJE SU SE VODILE PROFITOM. U TOJ UTRCI SU ZABORAVILI NA SMISAO ŽIVOTA I LJEPOTU KREACIJE.

LJEPOTA KREACIJE! TO JE NEŠTO U SVEZI IDEJA KOJE PROISTJEČU IZ RELIGIJSKIH UVJERENJA MOGA TVORCA? MOGUĆE. ČITAV KOZMOS ODIŠE LJEPOTOM KOJA OSTAVLJA BEZ DAHA, ALI JE ISTO I ZASTRAŠUJUĆ ZA ONE KOJI NE MOGU POJMITI NEPOZNATO

POSTOJALE SU IDEJE
KAKO JE POČELO SVEGA ŠTO
JESTE U KRUŽNOM PORETKU.
SVE MANJE ILI VIŠE STREMI
OBLIKU KRUGA. STVARANJE ILI
ROĐENJE JESU SAMO TOČKA U
KRUGU ŽIVOTA KOJI SE ZA-
VRŠAVA SMRČU.

NE ZNAM KADA SAM STVOREN, NI TKO JE
MOJ TVORAC? NO, JASNO DA ČU ŽIVJETI
DOK ME BATERIJA BUDE SLUŽILA.

ODAKLE MI OVE
SUMORNE MISLI?
ZBOG PROMATRANJA
MJESECA? ...LJEP
JE DAKAKO.

Mjesec je od Zemlje udaljen u prosjeku 384
400 kilometara i oko Zemlje se giba tako da
mu je potrebno 29 dana, 12 sati, 44 minute
i 3 sekunde da je obiđe. U odnosu na Sunce,
a u odnosu na zvijezde potrebno mu je 27
dana, 7 sati, 43 minute i 11,6 sekundi.

U MOJOJ
MEMORIJSKOJ PLOČI
POHRANJENI SU PODACI
O GOTOVO SVEMU ŠTO SU
LJUDI ZNALI. ALI ČEMU?
MOŽDA BIH SE TREBAO
BAVITI VIZUALNIM POJA-
VAMA I UŽIVATI U
POGLEDU.

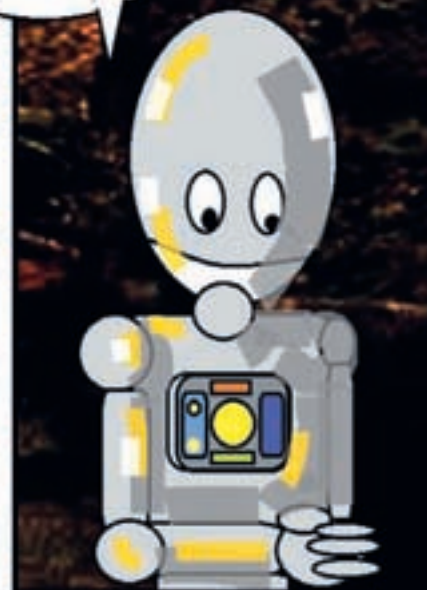

USPRKOS
MOJOJ UMJETNOJ
INTELIGENCIJI, MISLIM
DA MI NEŠTO NEDOSTAJE.
MOŽDA GLAS NEKOG ŽI-
VOG BIČA? ILI SAMO
SPOZNAJA...

Zbog gravitacijskog utjecaja
Zemlje na Mjesec i Mjeseca na
Zemlju postignuta je ravnoteža
u kojoj se Mjesec okrene oko
svoje osi u istom vremenu u
kojem obiđe Zemlju (to se
naziva sinkronom rotacijom).
Zbog toga se sa Zemlje uvijek
vidi samo ista strana Mjeseca.
To, međutim, ne znači da je
druga strana Mjeseca tamna.

O TOMU KAKO TREBAM
DOKUČITI NEDOUČICE.
KOJI JE SMISAO ŽIVOTA
JEDNOG ROBOTA KOJEG
SU STVORILI LJUDI DA
ŽIVI BEZ LJUDI?!

Sistem učenja koji stvarno radi za tebe

18

Ono što često susrećem u praksi jesu mladi ljudi koji se nose s poteškoćama u nekom segmentu života (najčešće u učenju) pa se onda pod utjecajem raznih online »coacheva« fokusiraju na ciljeve (vizualiziraju ih, opisuju, govore sebi poruke poput »Ja to mogu« i slično) i uz to pokušavaju u svoj život uvesti neke od popularnih rutina od kojih svaka obećava promjenu. Ovih dana to su najčešće ustajanje u pet sati ujutro, strogi dnevni raspored, ledena kupka, jutarnja meditacija, različiti »biohackinzi«.

Isprobaju nešto od toga, no, nakon tjedan-dva, a najčešće nakon nekoliko mjeseci, vrate se na staro nakon čega se osjećaju još gore... Zaključče da s njima nešto nije u redu, odluče probati neku drugu od popularnih ideja (što im ulije malo nade i optimizma), no nakon nekog vremena opet se vrate na početak (što sa sobom donosi razočaranje i lošu sliku o sebi) i tako u krug dok se na kraju ne jave u terapiju.

Nema brzih rješenja

Nažalost, nema brzih rješenja i nema jednog rješenja koje bi odgovaralo svima. Nekomu je možda ledena kupka promijenila život. No, uzimati za svoj problem tuđe rješenje je pomalo besmisleno, kao

kada bismo za svoj zdravstveni problem uzeli lijek koji pije susjed jer je njemu za nešto pomogao.

Svatko od nas ima ličnost koja ima neke svoje specifičnosti. Motivacija i manjak motivacije često korijene imaju u strukturi i nekim od poremećaja strukture ličnosti. I upravo zato nema jednog rješenja koje odgovara svima. Također, svjesna sam da nije uvijek moguće uključiti se u terapiju kako bismo razumjeli sebe i razriješili otpore koje imamo. Na sreću, neke stvari možemo razumijeti i promijeniti samostalno i možemo izgraditi dobar sustav za, na primjer, učenje.

Upoznavanje sebe: prvi i ključni korak

Upoznavanje sebe je prvi i ključni korak, a to je istovremeno ono što najviše izbjegavamo. Tek kada dobro razumijemo što se događa u nama moći ćemo vidjeti ima li manjak motivacije korijen u tomu što se plašimo pogriješiti pa sebe sabotiramo kako bismo izbjegli moguću pogrešku ili je možda korijen u osjećaju dosade koji se pojavi kad god treba raditi nešto dosadno (npr. učiti) pa onda izbjegavamo učenje kako bismo izbjegli dosadu.

Upoznati sebe možemo kroz: promatranje/zapažanje, refleksiju i promišljanje te uvođenje promjena i

testiranje. Ovo nije brzo rješenje i ne funkcionira dva tjedna prije ispita, ovo su temeljni koraci za izgradnju sustava:

1. Promatranje/zapažanje

Kroz nekoliko tjedana, bez osuđivanja, samo promatrajte i zabilježite što se događa. Kako mogu izgledati zapažanja do kojih ste došli (na primjeru učenja):

- Možda ćete zapaziti da prije nego trebate učiti »morate« napraviti cijeli niz drugih stvari koje u realitetu nisu baš tada neophodne (npr. pospremite stan ili operete suđe itd.).
- Možda ćete zapaziti da čim sjednete učiti odmah »morate« kontaktirati nekoga.
- Ili ćete vidjeti da skroz izbjegavate misliti o učenju uz neku nejasnu ideju da imate vremena.
- Možda ćete zapaziti da redovito planirate i bilježite kada ćete učiti, ali se ne držite toga.
- Zapazite i razne emocije, misli i ideje koje vam se vrte po glavi.

2. Refleksija i promišljanje

Refleksija i promišljanje su u biti aktivna svjesnost o sebi i onomu što se događa oko nas i unutar nas. Posebice je važna svijest o vlastitim mislima i stalno propitivanje jesu li one točne/realne ili su rezultat nekih krivih uvjerenja.

U ovom koraku promislite o svemu što ste zapazili. Na primjer, moguće je da ste zapazili da često planirate puno više stvari nego što je realno moguće obaviti u jednom danu pa onda za učenje ne ostanu vremena. Promislite zašto je to tako i koje sve ideje imate vezane za to. Jesu li to ideje o tomu da morate biti »produktivni«, »vrijedni« itd. ili su možda u pitanju emocije poput dosade, neugode, anksioznosti i sl. koje se jave ako imate slobodnog vremena i ne znate što biste sa sobom?

Možda uz studij i radite pa ćete uvidjeti da su želje jedno (odlične ocjene), a realitet drugo (jednostavno nemate u tjednu dovoljno sati da naučite za višu ocjenu) pa ćete ili mijenjati okolnosti, ako je moguće, ili mijenjati svoje prioritete. Možda ćete otkriti da niste odvojili vrijeme za socijalni život koji vam je važan pa vas učenje odbija jer vam se čini da vam uzima sve slobodno vrijeme itd.

Evo primjer kako refleksija može izgledati.

»OK, što sad radim? Pripremam sebi obrok. Ali sad je vrijeme za učenje. Jesam li gladan? Ne znam. Kako ne znam? Ne osjetim ništa. Ček, ovo je već treći put što sam ustao da nešto pojedem. Zašto prekidam učenje jelom? Ajde prvo da vidim jesam li stvarno gladan. Nema logike. Normalno u dane kad ne učim pojedem doručak i miran sam do ručka. Danas kada učim, iako sam doručkovao, već sam tri puta išao nešto pojesti. Čini se da nije riječ o gladi. Što bi se dogodilo da ne odem pojesti? Kao neku neugodu da osjetim čim pomislim na to. Stvarno

mi se ne da učiti. Zašto? Hmmm... s biologijom nisam imao problema. Dok sam pripremao ispit iz biologije nisam prekidao učenje, zašto sad prekidam? Ali biologiju sam prošao iz prve, ovaj sam pao pa sad idem na drugi rok, možda je stvar u tomu?«.

3. Promjena i testiranje

Promišljanje bez akcije ne vrijedi puno ako želite izgraditi dobar sustav za promjenu. Do kojeg god zaključka u prethodnom koraku došli trebate ga testirati kako biste vidjeli je li točan.

Na primjer, ako ste zaključili da su otpor prema učenju i izbjegavanje učenja nastali zato jer nemate vremena za socijalni život, unesite u svoje tjedne malo druženja kako biste provjerili mijenja li to vaš stav prema učenju. Ako ste uz druženje zadovoljniji i ispunjeniji i ako se smanjio otpor prema učenju, tada ste našli rješenje za sebe. No, ako otpor i dalje postoji, tada je vrijeme za novi krug promatranja, refleksije, testiranja.

Zaključak

Uglavnom smo odgajani da slušamo što nam govore drugi, a rijetko se potiče aktivno promišljanje i učenje na pogreškama. Također, roditelji često (nemamjerno) imaju stav da oni bolje znaju što se događa u nama i oko nas (»Obuci se, hladno je«) pa i kroz to naučimo da ne osluškujemo sebe.

Aktivno i svjesno zapažati i promišljati je puno teže negoli se čini i veliki broj ljudi nema razvijene te kapacitete iako imaju puno godina, a često i odgovorne funkcije. Također, za očekivati je da osjetimo određenu nelagodu i otpor kad god krećemo u nešto što nam je neuobičajeno. Upravo su zato i primamljive ideje univerzalnog i brzog rješenja jer nude promjenu bez muke. Kod njih frustracija i razočaranje dolaze na kraju, kada iznova i iznova isprobavam razna »rješenja«, a završavamo s razočaranjem.

Kod gradnje sustava frustracija dolazi na početku. No, kako nam zapažanje, refleksija i testiranje postanu poznatiji frustracija se smanjuje a osjećaj zadovoljstva postignutim rezultatima raste.

Marina Balažev, prof. specijalizantica transakcijske analize, smjer psihoterapija

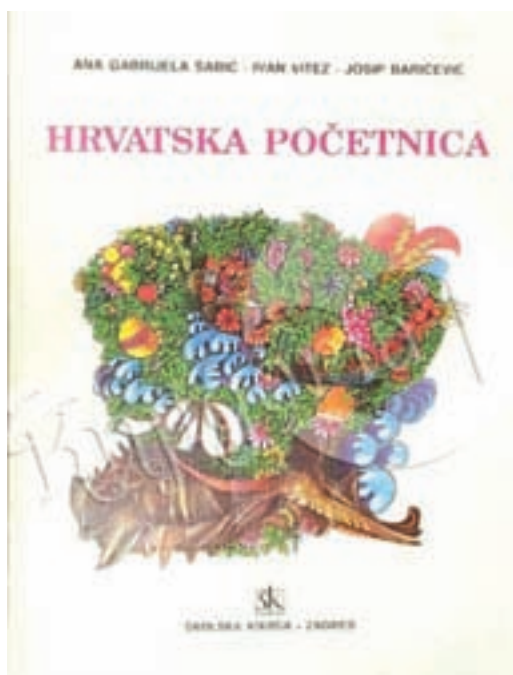

Znanstvenica i profesorica

Početkom mjeseca, 6. rujna, navršilo se 75 godina od rođenja **Ane Gabrijele Šabić**, znanstvenice i profesorice hrvatskog jezika.

Ana Gabrijela Šabić rođena je 6. rujna 1950. u Tavankutu, od oca **Stipana** i majke **Marge**, r. **Zelić**. Osnovnu školu polazila je u Subotici, gdje je završila i petogodišnju Učiteljsku školu. Dodiplotmski studij završila je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na Odsjeku za kroatistiku te na Odsjeku za komparativnu književnost. Diplomirala je 1974. te stekla stručni naziv profesora hrvatskoga jezika i književnosti. Poslijediplomski studij završila je također na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Magistrirala je iz metodike književnog odgoja i obrazovanja temom »Metodički pristupi interpretaciji lirske poezije u mlađim razredima osnovne škole«. Doktorirala je na istome fakultetu i u istom znanstvenom području temom »Metodički pristupi interpretaciji lirske poezije u sustavu jezično-umjetničkoga područja u višim razredima osnovne škole«. Studirala je i na Institutu za teološku kulturu laika Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Zagrebu. Djelovala je u Centru *Kršćanska sadašnjost* u Zagrebu. Od 1979. suosnivaateljica je i urednica interdisciplinarne Katehetske radne ekipe *Symbolion*.

Kao članica interdisciplinarnih ekipa *Paks* i *Symbolion*, bila je suorganizatorica i suvoditeljica brojnih znanstveno-stručnih projekata i intenzivnih višednevnih seminara/skupova za trajnu izobrazbu vjeroučitelja (svećenika, redovnika, redovnica, vjernika laika) i drugih učitelja (profesora), posebice s

područja jezičnoga i književnoga odgoja i obrazovanja, u domovini i inozemstvu.

S nastavnim radom na visokim učilištima započela je kao gost profesor na Katehetskom institutu Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Zagrebu, zatim kao profesor vanjski suradnik i konačno kao stalni profesor na istoimenom Institutu. Radila je također kao voditeljica vježbi iz metodike jezičnoga i književnoga odgoja i obrazovanja na Pedagoškoj akademiji u Zagrebu, a sudjelovala je kao profesor vanjski suradnik u izvođenju poslijediplomskoga studija iz metodike književnoga odgoja i obrazovanja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Objavila je više znanstvenih i stručnih radova, poglavito s područja vjerskoga, književnoga i jezičnoga odgoja i obrazovanja. Na temelju objavljenih knjiga i drugih radova, Znanstveno-nastavno vijeće Filozofskoga fakulteta u Zagrebu izabralo ju je 1990. godine u znanstveno-istraživačko zvanje znanstveni suradnik, a godine 1993. u zvanje višega znanstvenoga suradnika. Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje sveučilišnoga docenta u srpnju 2000. godine. Preminula je u Zagrebu 12. kolovoza 2000. godine.

Bistu Ane Gabrijele Šabić izradio je akademski kipar **Mladen Mikulin** iz Zagreba, a ona se nalazi u spomen-kući Bele Gabrića u kojoj je i sjedište Hrvatske čitaonice Subotica. Ana G. Šabić darovala je više od tisuću knjiga iz osobne knjižnice Katoličkom društvu *Ivan Antunović* iz Subotice.

(ZKVH)

BATTLEFIELD 6

OPEN BETA

Battlefield 6: Veliki povratak ili novi izazov za legendarnu franšizu?

Nakon razočaranja koje je među fanovima izazvao *Battlefield 2042*, Electronic Arts i DICE odlučili su stvari vratiti na početak, i to s ozbiljnim ambicijama. Najnoviji nastavak serijala, *Battlefield 6*, predstavljen je kao ključni korak ka povratku povjerenja igračke zajednice i ponovno uspostavljanje *Battlefielda* kao kralja žanra. U razvoju igre, koji je trajao nekoliko godina, sudjelovalo je čak četiri različita studija pod okriljem EA: DICE, Ripple Effect, Motive i Criterion. Prema dostupnim informacijama, u razvoj *Battlefielda 6* uloženo je više od 400 milijuna dolara, što ga čini jednim od najskupljih projekata u povijesti videoigara. Sama činjenica da je EA u ovaj projekt uključio više svojih najjačih timova jasno govori koliko je važan ovaj naslov za budućnost franšize.

Beta testiranje – prvi pokazatelj smjera

Tijekom kolovoza 2025. godine igrači su imali priliku isprobati *Battlefield 6* kroz više faza beta testiranja. Prvo su pristup dobili igrači s ranim pristupom, a zatim je uslijedila otvorena beta koja je privukla ogroman broj zainteresiranih – prema podacima sa Steama, broj simultanih igrača premašio je 520 tisuća, čime je *Battlefield 6* srušio rekord svih prethodnih izdanja. Reakcije su bile mahom pozitivne. Igrači su hvalili vraćanje klasičnih mehanika i napuštanje neshvaćenih eksperimenata iz prethodnog nastavka. Vraćene su tradicionalne klase vojnika, a futuristički elementi, koji su često nailazili na kritike svedeni su na minimum. Smještanjem radnje u blisku budućnost, 2027. godinu, *Battlefield 6* balansira između moderne rat-

ne opreme i realističnog okruženja, bez pretjerivanja koje je pratilo prošle pokušaje inovacije. Ono što su igrači osobito istaknuli kao veliki plus jest osjećaj takozvanog gunplaya – koji je sada znatno uvjerljiviji, stabilniji i bolje uravnotežen. Kretanje likova također je unaprijeđeno, uz prirodnije animacije, realističnije skakanje i nove mogućnosti penjanja i interakcije s okolišem. Mape su detaljno izrađene, ali upravo je dizajn mapa bio jedno od područja koje su igrači u beta testiranju smatrali nedovoljno razrađenim. Neki su se žalili da su pojedine mape preuske i taktički ograničene, no EA je već najavio da će uoči službenog izlaska doraditi više aspekata dizajna temeljem povratnih informacija.

Povjerenje zajednice – na klimavim nogama, ali...

Fan baza *Battlefield* franšize poznata je po strasti, ali i po visokoj razini kritičnosti. Nakon *Battlefielda 2042* mnogi su izgubili vjeru u smjer koji je EA pokušao nametnuti. No, beta verzija *Battlefielda 6* donijela je pozitivan pomak u percepciji. Mnogi su izjavili da se »*Battlefield* napokon vraća svojim korijenima«, uz dozu svježine koja ne guši ono što serijal čini posebnim. Ipak, postoje i oprezna upozorenja. Neki su igrači izrazili zabrinutost oko balansa, ali i pitanja dugoročne podrške. Hoće li EA doista poslušati zajednicu? Hoće li ažuriranja i nove mape dolaziti redovito? Ili će se igra ponovno suočiti s padom interesa nakon prvih mjeseci?

Ivan Ušumović

FOTO: www.gamesradar.com

Estetika kao dio svakodnevice

Govoreći o modi i modnim trendovima ne možemo ne spomenuti estetiku, koja je posljednjih godina postala važan dio našeg života, više nego ikad ranije. Ona je prisutna u svakodnevi, životnom prostoru u kojem boravimo, organizaciji stvari, šminki i frizuri, životnim izborima, treninzima... Možemo reći da je estetika svuda oko nas, ukoliko želimo prepoznati njezinu vrijednost i učiniti situaciju ili prostor »estetičnim«.

Društvene mreže i osobni estetski kutak

Estetiku najviše primjećujemo na društvenim mrežama, gdje se uvijek biraju najbolje fotografije. Kao netko tko prati društvene mreže, često se uhvatim kako tražim šalice za »estetičnu« jutarnju kavu, ukrasne gumice za kosu za svoj večernji skincare, posteljinu usklađenu s pidžamom ili svijećom na noćnom ormariću. Iako to ne dijelim uvijek javno, sama uživam u svom lijepom kutku koji sam stvorila. Iskreno, sviđa mi se ovaj trend jer nas potiče da uređujemo i održavamo urednost oko sebe, kako bismo uživali u vlastitoj estetici.

22

Estetika kao motivacija za aktivnosti

Promatrajući ovaj trend, shvaćam da on može biti dobar pokretač i za druge aktivnosti. Kao netko tko se teško natjera na redoviti trening, mogu reći da me privukla estetika vježbanja. Danas postoji toliko prateće opreme koju možemo pronaći online i tako se u potpunosti pripremiti za različite aktivnosti. Kada imamo svu opremu, želja za treniranjem dolazi gotovo spontano. Svaka gumica, uteg, prostirka ili rekvizit donosi mi dodatnu motivaciju jer se osjećam spremno odraditi dobar trening. Vjerojatno se radi o placebo efektu, ali kod mene ima pozitivan učinak.

Uljepšavanje svakodnevnih obaveza

Ako vam je teško natjerati se na nešto korisno tijekom dana, pokušajte uljepšati sam proces i uživati u njemu, bilo da se radi o spremanju kuhinje, učenju, odlasku u trgovinu ili šetnji. Preuredite svoj životni prostor u estetičnom stilu, birajte stvari koje odgovaraju vašem ukusu i s vremenom će se iskristalizirati vaša osobna estetika. Oslobodite se viška predmeta ako ste skloni minimalizmu, ili dodajte detalje ako vas više privlači maksimalizam. Odluka je na vama. Upravo ovdje stvaramo vlastitu modu, jer posljednjih godina u modi je gotovo sve – od retro stila, modernog minimalizma i cozy uređenja stanova, do ledenog mramora koji dominira interijerima.

Ljepota kao unutarnji i vanjski odraz

Možda ljepota i estetika objektivno nisu svuda oko nas, no trebali bismo se potruditi da to postanemo. Krenimo od sebe, a s vremenom ćemo početi uljepšavati i prostor oko sebe, bilo fizički ili kroz lijepu energiju koja zrači iz osobe zadovolj(e)ne sobom. Promijenite i uljepšajte svijet oko sebe. Estetika je mnogo više od onoga što možemo vidjeti golim okom.

Milijana Nimčević

PREPORUKA

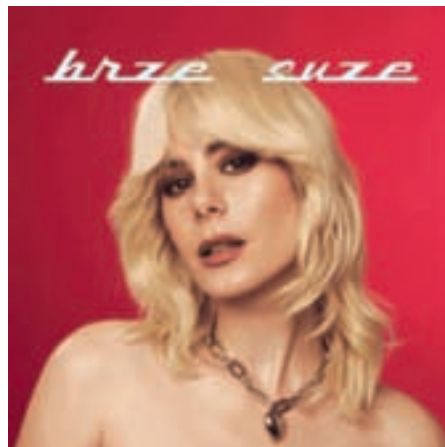
Nika Turković

Nika Turković je hrvatska pjevačica i kantautorica koja je skrenula pažnju javnosti još kao dijete, kada je 2004. predstavljala Hrvatsku na dječjoj Pjesmi Eurovizije. Nakon duže pauze vratila se kao odrasla umjetnica i brzo izgradila svoj stil. Nika je ove godine objavila svoj treći album *Brze suze* koji predstavlja zaokret u njezinoj karijeri, pokazujući sposobnost glazbenice da balansira između modernog pop izričaja i introspektivnih tema. Naslovna numera *Brze suze* postavlja ton cijelog albuma: naizgled jednostavan, a u sebi slojevit. Skladbe poput *Svjetla gasim* i *Ponekad prekasno* dodaju atmosferu introspektivnog popa, dok balada *Na kraju dna* ističe Nikino vokalno umijeće.

Iako većina pjesama zadržava sličan tonaliteta, povremeni ritmički momenti čine da album bude dovoljno šaren da ne postane monoton.

Zaključno, *Brze suze* su zanimljiva kolekcija pjesama, zreo i osoban album, koji zaslužuje pozornost potencijalnih slušatelja.

K. U.

Madea's Destination Wedding

Film *Madea's Destination Wedding* odličan je podsjetnik na početku školske godine da je najvažnije imati ljude na koje se možeš osloniti. Tiffany (**Diamond White**) odlučuje se udati za Zaviera (**Xavier Smalls**), mladića kojeg obitelj jedva poznaje. Planirano intimno vjenčanje na Bahamima ubrzo postaje pozornica na kojoj isplivavaju stara neslaganja, skriveni motivi i pitanja o tome što zapravo znači povjerenje.

U filmu se **Tyler Perry** pojavljuje u svojim prepoznatljivim ulogama – kao Madea, ali i kao Brian i Joe – dok **Taja V. Simpson** tumači ulogu Tiffanyine majke Debrah. Publiku će ponovno nasmijati **Cassi Davis Patton** kao teta Bam te **David Mann** kao osebujni gospodin Brown. Svaki od likova unosi nešto svoje – od komičnih komentara do emotivnih trenutaka – pa zajedno stvaraju priču u kojoj obitelj, iako puna nesuglasica, ostaje na okupu.

Film balansira između komedije i drame: dok se svi bore sa svojim nesigurnostima, ispod šala provlače se ozbiljna pitanja o ljubavi, naslijeđu i odlukama koje oblikuju život. Uz egzotičnu lokaciju i dinamične likove, priča donosi i toplinu. *Madea's Destination Wedding* film je za sve koji traže opuštanje, ali i poruku – da obitelj nije savršena, ali vrijedi borbe.

K. Ivković Ivandekić

Kratka povijest čovječanstva

Kratka povijest čovječanstva **Yuvala Noaha Hararija** fascinantno je i provokativno djelo koje na pristupačan način prepričava cjelokupnu povijest ljudske vrste – od pojave Homo sapiensa do suvremenog društva. Harari nas vodi kroz ključne prekretnice čovječanstva, poput kognitivne, poljoprivredne i znanstvene revolucije, ne bojeći se postavljati teška pitanja o ljudskoj prirodi, vjerovanjima, moći i napretku. Njegov stil pisanja je jasan, duhovit i informativan, a spoj znanosti, filozofije, povijesti i sociologije čini ovu knjigu iznimno zanimljivom širokoj publici. Harari objašnjava kako su ljudi kroz stvaranje mitova, religija i ideologija oblikovali svijet, kako su novac i carstva usmjeravali društveni razvoj te kako su znanost i tehnologija promijenile način na koji živimo, ali i kako razmišljamo o sebi. *Sapiens* je knjiga koja otvara oči i potiče na razmišljanje o tome tko smo, što smo prošli i kamo idemo. Idealna je za studente i sve one koji žele dublje razumjeti svijet oko sebe, jer pruža veliku količinu znanja u iznimno pitkom i angažiranom obliku. Ovo je jedno od onih djela koje se pamti, o kojem se raspravlja i koje mijenja pogled na ljudsku povijest.

J. Dulić

Crtež: Valentina Tomić,
Gimnazija »Stevan Puzić«,
Ruma

